

UDK: (047.3)368.025.6:368.811:519.614(497.11)

Petar D. Jovanović, MSc,¹
ovlašćeni aktuar, AS neživotno osiguranje a.d.o.

IZVEŠTAJ O SOPSTVENOJ PROCENI RIZIKA I SOLVENTNOSTI U SVETLU SRPSKOG REGULATORNOG ZAHTEVA

U ovom radu predstavljene su osnovni ciljevi upravljanja rizicima u kompanijama za osiguranje, kao i način za kvalitativnu i kvantitativnu analizu određenih rizika u okviru Izveštaja o sopstvenoj proceni rizika i solventnosti (ORSA izveštaj). Ovaj izveštaj predstavlja novi regulatorni zahtev koji od kompanija za osiguranje u Srbiji zahteva da razviju postupke za identifikaciju i procenu svih rizika kojima su izložene, kao i da izvrše procenu potrebnog kapitala za pokriće ovih rizika. Stres test portfolija obveznica takođe je predstavljen u radu, kao standardno sredstvo procene potrebnog kapitala vezano za rizik promene kamatnih stopa u okviru ORSA izveštaja.

Ključne reči: *Solventnost I, Solventnost II, upravljanje rizicima, Izveštaj o sopstvenoj proceni rizika i solventnosti (ORSA izveštaj), tržišni rizik, rizik promene kamatnih stopa, matrica verovatnoće nastanka i finansijske posledice, raspoloživa margina solventnosti, zahtevana margina solventnosti.*

¹ i-mejl: petarjovanovic12@gmail.com

1. Uvod

Sistem upravljanja rizicima u osiguravajućim društvima sveobuhvatan je proces, koji vodi i nadzire uprava kompanija. Stvoren je radi identifikovanja događaja koji mogu imati negativan uticaj na kompaniju, to jest osiguravajuću kuću, s namenom da se smanji njena izloženost potencijalnim gubicima. Sistem upravljanja rizicima spaja strategije, politike, procese, odgovorne osobe, tehnologije i znanje u cilju procene rizika i upravljanja rizicima kojima je osiguravajuća kuća izložena.

Sistem upravljanja rizicima je proporcionalan prirodi, opsegu i složenosti poslova koji se obavljaju u kompaniji, kao i njenoj veličini i organizacionoj strukturi, obimu aktivnosti te vrstama osiguranja koje obavlja (načelo proporcionalnosti).

Upravljanje rizicima uprava razume kao prvu liniju (sistem) odbrane u kompaniji ili kao proces koji služi da bi se izbegao nastanak situacije koja bi mogla ugroziti njeno poslovanje. Pri tome kapital osiguravajućeg društva dopunjuje upravljanje rizicima u smislu obezbeđivanja ispunjenja obaveza kompanije, u slučaju izuzetno nepovoljnih događaja po društvo.

Glavni ciljevi upravljanja rizicima u kompaniji su:

- identifikacija i upravljanje rizicima u kompaniji, koji su povezani s njenom delatnosti, a pogotovu s materijalno znatnim rizicima
- obezbeđivanje stabilnog poslovanja u skladu s poslovnim ciljevima kompanije
- poslovanje u okviru definisanih sklonosti rizicima s namerom da se postignu postavljeni poslovni ciljevi
- integrisanje upravljanja rizicima u sprovođenje poslovne politike kompanije u smislu taktičkih i operativnih ciljeva
- integrisanje upravljanja rizicima u organizaciju na osnovu koje se svakom zaposlenom i rukovodiocu upravljanje rizicima to postavlja kao deo njihovih zaduženja
- uvođenje kulture upravljanja rizicima na svim nivoima poslovanja osiguravajućeg društva
- sopstvena procena rizičnosti i ukupne solventnosti osiguravajuće kuće kao sastavni deo sistema upravljanja rizicima i njena integrisanost u sistem donošenja poslovnih odluka
- uspostavljanje transparentnog izveštavanja za unutrašnje i spoljne korisnike o svim materijalnim rizicima kojima je kompanija izložena
- uspostavljanje prikladnog nadzora nad sistemom upravljanja rizicima u kompaniji.

Kao deo sopstvenog sistema upravljanja rizicima, sve osiguravajuće kuće, kao sastavni deo svoje poslovne strategije, treba da imaju redovnu praksu procene ukupnih kapitalskih zahteva u pogledu solventnosti u odnosu na njihov profil rizika.

Izveštaj ORSA, kao sopstvena procena rizika i solventnosti, mnogi autori opisali su kao suštinu procesa upravljanja rizicima i solventnosti u osiguravajućoj kući, jer povezuje različite poslovne aktivnosti. Izveštaj ima za cilj da obezbedi dobro koordinisan i konzistentan protok informacija o samom poslu i njegovoj budućnosti.

Svi rizici moraju se identifikovati i procenjivati (kvalitativno i kvantitativno), i odgovarajući nivo kapitala mora biti obezbeđen kao pokriće s obzirom na poslovne ciljeve i profil rizika kompanije.

Izveštaj ORSA predstavlja jedan od najnovijih regulatornih izazova. To će biti novi zahtev za uprave društava za osiguranje da se u potpunosti uključe u razvoj procesa upravljanja rizicima odozgo nadole koji povezuje rizik, kapital i strateško planiranje, kako bi se odredili trenutni i budući regulatorni i vlastiti kapitalni zahtevi kompanija.

ORSA je takođe prilika za kompanije koje prepoznaju da su relevantni unutrašnji procesi postavljeni tako da osiguraju da informacije o samom poslu budu dosledne i da se dobro prenose u okviru osiguravajućeg društva.

2. Internacionalni (evropski) regulatorni zahtevi i definicije u vezi sa izveštajem ORSA

Sopstvena procena rizika i solventnosti je kontinualan, evolutivan i prospektivan proces u okviru sistema upravljanja rizicima, pri čemu se posebna pažnja obraća na uključivanje svih materijalno znatnih rizika koji mogu imati negativan uticaj na ispunjavanje obaveza osiguravajuće kuće.

Proces sopstvene procene rizika i solventnosti uzima u obzir obim i kompleksnost poslova koje kompanija preuzima primenjujući princip proporcionalnosti i obraćajući posebnu pažnju na specifičnost i jedinstvenost portfelja osiguranja kompanije, organizacione strukture, odgovorna lica, kao i na procese povezane s primenom poslovne strategije i poslovnog plana.

Koncept izveštaja ORSA razvijen je uvođenjem Solventnosti II u regulativu Evropske unije.

Velike evropske i svetske osiguravajuće kuće, koje su i pre ovog datuma primenile izveštaj ORSA u okviru svog poslovanja, potvrđuju da je taj izveštaj doneo najveću dodatnu vrednost od svih novih regulatornih zahteva koji su postavljeni.

Dodatna vrednost izveštaja ORSA je sledeća:

- ka budućnosti orijentisana identifikacija, merenje, kontrola i izveštavanje o rizicima
- procena profila rizika i zahteva adekvatnosti kapitala
- ocena budućih kapitalskih potreba i zahteva
- sistem koji prati regulatorne zahteve solventnosne pozicije
- širi način shvatanja rizika vezanih za kontinuitet poslovanja i ispunjavanje poslovnih ciljeva.

Da bi se postigao potreban nivo konzistentnosti analize, izveštaj ORSA bi trebalo da bude odozgo nadole prospektivan proces koji povezuje upravljanje rizicima, upravljanje kapitalom i strateško poslovno planiranje.

Pitanja na koja osiguravajuća kuća mora da odgovori kada se razvija adekvatan sistem procene rizika su sledeća:

- Koliko su efikasne aktivnosti upravljanja rizicima kompanije?
- Koji su aktuelni regulatorni kapitalni zahtevi i koji će se regulatorni kapitalni zahtevi pojaviti u budućnosti?
- Koliko kapitala bi kompanija trebalo da ima na raspolaganju u odnosu na poslovni plan i sklonost riziku, trenutno i u budućnosti?
- Koji bi glavni rizici mogli da ugroze finansijski položaj kompanije i šta su akcije za upravljanje rizicima?
- Kakav je budući profil rizika kompanije s obzirom na njen poslovni plan i trenutni profil rizika?
- Koji su budući rizici u nastajanju kojima je osiguravajuće društvo potencijalno izloženo i koje aktivnosti u vezi s njima društvo preduzima?
- Koje stres testove bi kompanija trebalo da primenjuje u pogledu specifičnog profila rizika, i koji je potencijalni uticaj tih neželjenih događaja na kompaniju; šta bi, naposljetku, kompanija trebalo da preduzima u tim situacijama?
- Na koji način su strategija, upravljanje rizicima i upravljanje kapitalom povezani u okviru poslovanja osiguravajuće kuće?

Sve kompanije treba da obezbede da glavni cilj procesa ORSA bude aktivna i obavezujuća diskusija na nivou uprave kompanije na kraju ove procene. Diskusija treba da se zasniva na sveobuhvatnim detaljnim analizama iz mnogih oblasti u okviru poslovanja kompanije. Izveštaj ORSA u nadležnosti je uprave kompanije, tako da ove diskusije i zaključci treba da budu krajnji cilj procesa ORSA.

Postoji čitav niz načina da se sprovede sopstvena procena potreba za kapitalom, počev od jednostavnijih stres testova koji služe za određivanje odgovarajućeg iznosa kapitalnog zahteva, do u potpunosti stohastičkog (probabilističkog) modeliranja za naprednije i veće portfelje.

Određivanje sopstvenih potreba za kapitalom pomaže kompaniji da proceni nivo kapitala potrebnog za nošenje sa svim rizicima koje je moguće kvantifikovati, i upućuje na to kako kompanija može da optimizuje kapital, da li da zadrži ili prenese rizik, odnosno kako da kontroliše te rizike.

Uslov za osiguravajuće kuće koji izveštaj ORSA postavlja jeste to da analizira svoju sposobnost da nastavi poslovanje.

3. Proces upravljanja rizicima u pogledu izveštaja ORSA

Sveobuhvatan proces upravljanja rizicima potreban je za potpun izveštaj ORSA. Proces upravljanja rizicima obuhvata identifikaciju, procenu, izveštavanje, merenje i kontrolu rizika kako bi se obezbedilo da svi rizici budu u potpunosti obuhvaćeni u okviru procene.

Izveštaj ORSA treba da obuhvati sve materijalne rizike kojima je osiguravajuća kuća izložena i kojima bi u budućnosti mogla biti izložena.

Stres testovi u pogledu izveštaja ORSA

U okviru izveštaja ORSA osiguravajuća društva bi trebalo da sprovede sopstvene stres testove i testove scenarija na materijalnim rizicima identifikovanim u procesu upravljanja rizicima. Stres testovi bi trebalo da budu definisani i odgovarajući za specifičan profil rizika kompanije, te vremenski usklađeni s poslovnim planom kompanije.

Ti testovi su veoma razumljiv i koristan način da se izračuna koliko kapitala kompaniji treba u neželjenim situacijama koje se mogu razviti u skladu s prethodnim znanjem o specifičnim rizicima kompanije. Trebalo bi, naime, da se zasnivaju na očekivanoj neželjenoj situaciji i njenom uticaju na finansijsku poziciju kompanije, to jest osiguravajuće kuće.

Izveštaj ORSA treba da sadrži kombinaciju kvantitativnih i kvalitativnih elemenata kod procene svih materijalno značajnih rizika u okviru srednje i dugoročne strategije kompanije. To uključuje projekcije (determinističke i stohastičke) budućeg finansijskog položaja, kao i analize moći kompanije da ispuni buduće regulatorne i ekonomske zahteve kapitala. Za kvalitativnu (i osnovnu primenu kvantitativne analize) koncept matricā verovatnoće nastanka i finansijskog efekta biće predstavljen u narednom poglavlju.

Isto tako, u jednom od sledećih poglavlja biće predstavljen stres testovi za portfelj obveznica u skladu sa standardnom formulom za izračunavanje potrebnog solventnosnog kapitala za tržišni rizik.

4. Matrica verovatnoće nastanka i finansijskog efekta kao metod kvalitativne (i početne faze kvantitativne) procene rizika

U Odluci Narodne banke Srbije o sistemu upravljanja u društvima za osiguranje i reosiguranje navedeno je da će sve te kompanije pripremiti izveštaj o sopstvenoj proceni rizika i solventnosti koja, u najmanju ruku, sadrži rezultate kvantitativnih i kvalitativnih procena rizika prepoznatih u profilu rizika kompanije. Profil rizika je registar svih rizika kojima je društvo izloženo.

Jedan način da se izvrši kvalitativna analiza jeste takozvana matrica verovatnoće nastanka i finansijskog efekta. Taj koncept je prvi korak za kvantitativnu procenu rizika, određivanje njegove važnosti za kompaniju i rangiranje rizika.

Koncept takvih matrica veoma je rasprostranjen alat za procenu rizika u prvoj fazi. Uglavnom se koristi za procenu obima rizika, a treba i da odgovori na pitanje da li je određeni rizik dovoljno nadgledan i kontrolisan.

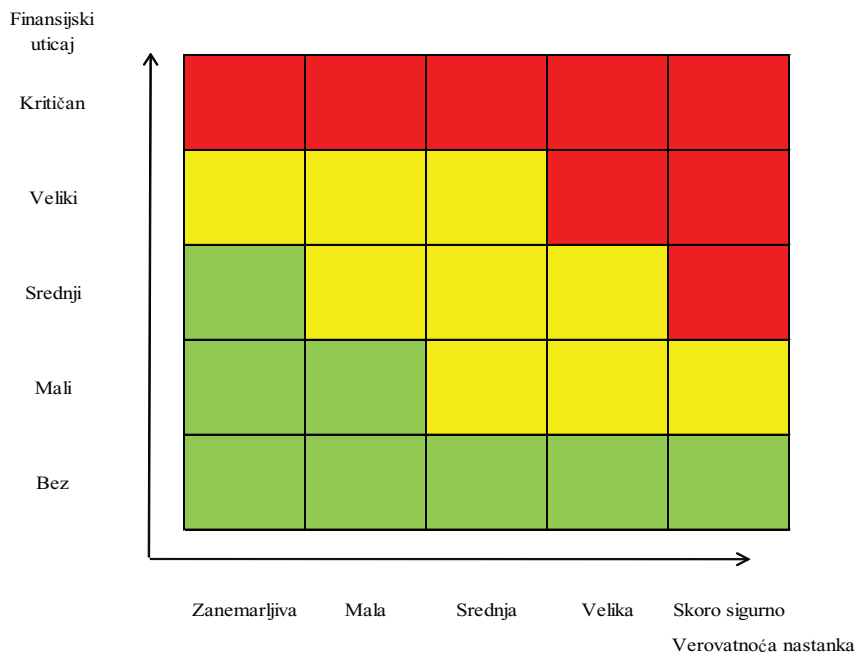
Pomenuta matrica je dvodimenzionalna i uključuje učestalost ili verovatnoću ostvarenja rizika i mogući finansijski efekat ili posledicu koju rizik uzrokuje svojim ostvarenjem. Kombinacija ta dva parametra će svakom riziku dati mesto u okviru matrice.

Većina pomenutih matrica ima najmanje tri oblasti za mapiranje rizika u okviru same matrice:

- Oblast niske verovatnoće ostvarenja i male finansijske posledice (u praksi obeležene uglavnom zelenom bojom) ukazuje na to da obim ostvarenja rizika nije velik ili da je rizik na odgovarajući način kontrolisan. Za rizike u toj grupi nisu potrebne posebne akcije u smislu mera za upravljanje rizikom.
- Oblast visoke verovatnoće ostvarenja i velike finansijske posledice (u praksi obeležene uglavnom crvenom bojom) ukazuje na to da su za specifični rizik potrebne mere za smanjenje verovatnoće ostvarenja i smanjenje finansijskih posledica.
- Središnja oblast matrice (u praksi uglavnom obeležena žutom bojom), koja se na matrici nalazi između dve oblasti pomenute u prethodnim tačkama. Rizici koji spadaju u ovu oblast na matrici uglavnom bi zahtevali veću kontrolu. Ti rizici su na prihvatljivom nivou ukoliko su kontrolama održani u okviru iste oblasti na matrici.

Sledeći grafikon predstavlja primer matrice verovatnoće ostvarenja i finansijske posledice rizika u tri oblasti o kojima je bilo reči. Skaliranje horizontalne i vertikalne ose trebalo bi da se uradi u skladu sa strukturom kompanije, obimom njene aktivnosti i finansijskom pozicijom.

Grafički prikaz br. 1: Matrica verovatnoće nastanka i finansijske posledice rizika

Izvor: <http://www.cgerisk.com/knowledge-base/risk-assessment/risk-matrices>

Za potrebe kvalitativne (i početne faze kvantitativne) analize, matrica verovatnoće ostvarenja i finansijskih posledica rizika predstavlja veoma dobar način za rangiranje rizika kojima je kompanija izložena. Rangiranje rizika može biti urađeno na različite načine, zato što izveštaj ORSA predstavlja sopstvenu procenu rizika; ovde će biti navedena tri osnovna načina:

- Najgori scenario. Taj način procene uzima u obzir najgori negativni uticaj koji određeni rizik može da proizvede. Te vrste incidenata mogu se dogoditi u realnom poslovanju, ali će najverovatnije biti izuzetak, a ne pravilo.
- Trenutna situacija. Drugi način pokušava da proceni finansijsku posledicu i verovatnoću ostvarenja za određeni rizik. Taj način procene uzima u obzir sve istorijske događaje koji se odnose na određeni rizik.
- Buduće situacije. Poslednji način pokušava da napravi procenu o tome kako rizik može da se razvija nakon nekog perioda, sa svim akcijama za njegovu kontrolu.

Nakon što su procenjeni, verovatnoća ostvarenja i finansijski uticaj rizika predstavljaju vertikalni i horizontalni pokazatelj u okviru matrice za svaki od rizika iz profila kompanije. Matrica verovatnoće ostvarenja i finansijskog uticaja rizika uzima u obzir samo dve promenljive, pored kojih postoje i druge koje bi trebalo uzeti u obzir pri proceni – finansijska pozicija kompanije, njena veličina, uslovi na tržištu itd.

Za svaki rizik u okviru profila, osiguravajuća kuća treba da odredi način upravljanja, u skladu s procenjenom verovatnoćom ostvarenja i finansijskim posledicama ostvarenja rizika. U narednoj tabeli prikazani su načini za upravljanje rizicima u zavisnosti od njihove pozicije u okviru matrice rizikā.

Tabela br. 1: Upravljanje rizicima u skladu s matricom rizikā

Rizici iz profila rizika	Niska verovatnoća nastanka	Visoka verovatnoća nastanka
Niska finansijska posledica	Zadržavanje rizika	Zadržavanje sa kontrolom rizika, prevencija rizika, smanjenje rizika, diverzifikacija
Visoka finansijska posledica	Prenos rizika, divezifikacije	Izbegavanje rizika, prenos rizika

Izvor: http://catalog.flatworldknowledge.com/bookhub/1?e=baranoff-ch04_s04

Rizici koji spadaju u grupu onih s malom verovatnoćom ostvarenja i malim finansijskim posledicama ostvarenja trebalo bi da budu zadržani u okviru kompanije. Za rizike koji spadaju u grupu s velikom verovatnoćom ostvarenja i malim finansijskim posledicama ostvarenja trebalo bi postaviti odgovarajuće kontrole i mere za upravljanje, i to zadržati u okviru osiguravajućeg društva. Kontrole mogu biti – prevencija rizika, tj. smanjenje verovatnoće ostvarenja rizika ili smanjenje rizika, tj. smanjenje finansijskih posledica njihovog ostvarenja. Rizici s malom verovatnoćom nastanka i velikim finansijskim posledicama ostvarenja trebalo bi da budu preneseni ili diverzifikovani, dok bi rizike s velikom verovatnoćom nastanka i malim finansijskim posledicama ostvarenja kompanije trebalo da izbegavaju.

U prethodnoj diskusiji u ovom poglavlju predstavljen je osnovni koncept za kvalitativnu analizu rizika. Svako društvo za osiguranje treba da razvije sopstveni sistem procene rizika, te da upravljanje rizicima prilagodi tom sistemu.

5. Rizik od promene kamatnih stopa u okviru tržišnog rizika – stres test za portfelj obveznica

Stres testovi su procedure u okviru upravljanja rizicima koje se koriste u svrhu određivanja promena u imovini i obavezama kompanije u različitim situacijama na osnovu neočekivanih događaja.

Kao što je u tekstu ranije navedeno, stres testovi bi trebalo da budu ugrađeni u sistem upravljanja rizicima kompanije. Sistem upravljanja rizicima kao skup strategija, politika i procesa služi da identifikuje, proceni, kontroliše, upravlja i izveštava o materijalno značajnim rizicima kojima je kompanija izložena. Stres testovi trebalo bi da sadrže i mere koje kompanija preduzima u smislu smanjenja rizika u stresnim uslovima. To bi trebalo da bude u okviru procesa donošenja odluka u kompaniji, uključujući i postavljanje sklonosti k rizicima kompanije, izračunavanje limita izloženosti, a na osnovu toga i dugoročnog poslovnog plana osiguravajuće kuće.

Stres testovi mogu biti korisni i za procenu rizika kojima je kompanija izložena. Rizici mogu imati nedovoljno podataka za formiranje statističkih modela za njihovu kvantifikaciju. Isto tako, određeni rizici ne zahtevaju složene kvantitativne metode za procenu iz perspektive njihove prirode, obima i složenosti. Stres testovi bi, koristeći iskustvene podatke, trebalo da upotpune metodologiju za kvantifikaciju rizika. Naročito oni stres testovi koji su predviđeni za određeni rizik mogu biti validan dokaz o statističkim modelima što se koriste u kvantifikaciji tog rizika.

Redovna primena stres testova može biti korisno sredstvo za praćenje rizika. Uticaj stres testova menjaće se s vremenom u skladu s promenama u okruženju i drugim spoljnim uslovima.

Kompanija treba redovno da održava i ažurira okvir za stres testiranje. Efikasnost okvira treba proceniti nezavisno i redovno. Okvir stres testiranja treba da obuhvati vrste stres testova, procenu uticaja takvih testova, akcije za ublažavanje rizika preuzetih u proceni, kao i praćenje i izveštavanje o stres testovima.

Primer stres testa portfelja obveznica

Obveznice su hartije od vrednosti u kojima investitor (vlasnik obveznice) pozajmljuje novac entitetu koji uzajmljuje sredstva. Sredstva su pozajmljena na određeno vreme i s varijabilnom ili fiksnom kamatnom stopom.

Društva za osiguranje u Srbiji veliki deo sredstava ulažu u državne obveznice s fiksnom kamatnom stopom, zato što je to investicija malog rizika.

Neke od karakteristika obveznica su: nominalna vrednost, kupon, dospeće, efektivni prinos – prinos do dospeća, rejting obveznice, duracija obveznice.

Jedna od karakteristika obveznica koja je (u ovom trenutku) od interesa jeste efektivna kamatna stopa ili prinos do dospeća. Efektivna kamatna stopa obveznice je stopa koja se koristi prilikom diskontovanja ukupnog novčanog toka od obveznice tako da zbir diskontovanih novčanih tokova bude jednak trenutnoj prodajnoj ceni obveznice. Efektivna kamatna stopa će biti drugačija od navedene ili ugovorene stope kupona ako se prodajna cena obveznice razlikuje od njene nominalne vrednosti.

Sledeća formula opisuje vezu između fer vrednosti (prodajna cena) obveznice i efektivne kamatne stope – prinosa do dospeća obveznice:

$$PV = \left(\frac{C}{(1+i)} + \frac{C}{(1+i)^2} + \dots + \frac{C}{(1+i)^n} \right) + \frac{FV}{(1+i)^n}$$
$$PV = \left(\frac{C}{(1+i)} + \frac{C}{(1+i)^2} + \dots + \frac{C}{(1+i)^n} \right) + \frac{FV}{(1+i)^n} \quad (1)$$

Gde je:

PV – sadašnja vrednost obveznice (prodajna cena)

FV – nominalna vrednost obveznice

C – kupon obveznice (FV * c%)

n – broj kupona (broj godina ukoliko su kuponi godišnji).

Iz jednačine (1) može se zaključiti da se sadašnja vrednost obveznice menja suprotno efektivnoj kamatnoj stopi. Kada efektivna kamatna stopa raste, aktuelna vrednost obveznice pada i obrnuto, kada efektivna kamatna stopa pada, aktuelna vrednost obveznice raste.

Takve promene u ceni obveznice posledica su i drugih faktora i razloga (uglavnom tržišnih i ekonomskih), ali čisto matematički, kada broj delite s većim brojem, rezultat je manji od jedan.

U skladu sa svim što je navedeno, stres test portfelja obveznica može biti primenjen, i kapitalski zahtevi za rizik od promene kamatnih stopa mogu se proceniti.

Bezrizične kamatne stope i vrednosti nagore i nadole stres testa efektivne kamatne stope, i u skladu s tim određivanje sadašnje vrednosti obveznice, dati su na prezentaciji EIOPA (European Insurance And Occupational Pension Authority); (link: <https://eiopa.europa.eu/CEIOPS-Archive/Documents/Advices/CEIOPS-L2-Advice-Market-risk-calibration.pdf>). Te stope mogu biti korišćene za stres testove ili neke druge testove koje kompanija smatra potrebnim.

Te stope se dodaju na efektivnu kamatnu stopu (i) na taj način je izlažu stresu (nagore i nadole), i aktuelna vrednost obveznice računa se na sledeći način:

- diskontovana vrednost budućih novčanih tokova dobijena pomoću središnje krive – primenom bezrizične kamatne stope: PV1
- diskontovana vrednost budućih novčanih tokova primenom stresa nagore: PV2
- diskontovana vrednost budućih novčanih tokova primenom stresa nadole: PV3

Te tri vrednosti (PV1, PV2 i PV3) predstavljaju aktuelne vrednosti obveznice pod različitim uslovima. Razlika između tih vrednosti je procena kapitala potrebnog za rizik od promene kamatnih stopa, a računa se po formuli:

$$SCR = \max(\text{abs}(PV1 - PV2), \text{abs}(PV1 - PV3))$$

Gde je:

SCR – potreban solventnosni kapital

PV1, PV2, PV3 su definisani gore.

Ova vrednost (SCR) može se koristiti da opiše promenu cena obveznica zbog promene tržišnih kamatnih stopa na osnovu standardne formule Solventnosti II.

6. Regulatorni zahtevi Narodne Banke Srbije u pogledu izveštaja ORSA

Regulatorni zahtevi Narodne banke Srbije u vezi sa izveštajem ORSA definisani su u Odluci o sistemu upravljanja u društvima za osiguranje i reosiguranje. Ta odluka opisuje način organizovanja sistema upravljanja rizicima i tipovima rizika u osiguravajućim kućama, kao i bliže uslove i načine identifikacije, merenja, praćenja i upravljanja tim rizicima.

Odluka izdvaja najveće rizike kojima kompanije mogu biti izložene u svom poslovanju: rizik osiguranja, tržišni rizik, rizik od neispunjenja obaveza druge ugovorne strane, rizik likvidnosti, operativni rizik, pravni rizik i ostale rizike koji su materijalno znatni.

Najveći rizici su podeljeni u podrizike u zavisnosti od njihove pripadnosti. U kreiranju profila rizika kompanija bi trebalo da obuhvati sve rizike navedene u odluci i pored toga uvrsti i one koje prepoznaje u poslovanju a u odluci nisu navedeni.

U odluci je navedeno da kompanija mora obezbediti da rezultati sopstvene procene rizika i solventnosti budu uključeni u proces odlučivanja i poslovnog planiranja.

Osiguravajuće kuće su u obavezi da dokumentuju svaku sopstvenu procenu rizika i solventnosti, te da predaju izveštaj o tome upravi kompanije. Kompanija je, po odluci, u obavezi da pripremi izveštaj o sopstvenoj proceni rizika i solventnosti koji, u najmanju ruku, sadrži rezultate kvalitativne i

kvantitativne procene svih rizika, kao i zaključke na osnovu tih procena, zajedno s objašnjenjem primenjenih metoda za procenu.

Kompanije će proceniti odstupanja svog rizičnog profila u smislu zahteva solventnosnog kapitala utvrđenih trenutnim propisima. To će uključiti kvalitativnu i kvantitativnu analizu znatnosti odstupanja od zahtevane margine solventnosti.

Trenutni zahtevi solventnosti u Srbiji računaju se po konceptu Solventnost I. Kapitalski zahtev je da raspoloživa margina solventnosti uvek bude veća od zahtevane, koja se računa po metodi premije i šteta. Drugi zahtev je da garantni kapital mora biti veći od nominalnog iznosa koji je naveden u Zakonu o osiguranju.

Izračunavanje zahtevane margine solventnosti po trenutnim regulatornim zahtevima uključuje samo nekoliko rizika navedenih u odluci, uglavnom rizike osiguranja (rizik tehničkih rezervi, rizik reosiguranja...). Ostale rizike bi trebalo proceniti, a te procene (kvalitativne i kvantitativne) trebalo bi da budu predstavljene u okviru izveštaja ORSA koji sastavlja kompanija. Na taj način, osiguravajuća kuća će izdvojiti i rangirati rizike kojima je izložena u svom poslovanju. To je takođe način da kompanije, to jest osiguravajuće kuće razviju sopstvenu procenu rizika, kvantitativne metode za procenu potrebnog kapitala za rizike, da utvrde da li je standardna formula Solventnosti II primenljiva za neke rizike (zato što trenutno to nije regulatorni zahtev) i na taj način se pripreme za primenu Solventnosti II.

7. Zaključak

Trenutni zahtevi solventnosti u Srbiji se računaju po konceptu Solventnost I. Kapitalski zahtev je da raspoloživa margina solventnosti mora uvek biti veća od zahtevane, a koja se računa po metodi premije i šteta. Drugi zahtev je da garantni kapital mora biti veći od nominalnog iznosa koji je naveden u Zakonu o osiguranju.

Izračun zahtevane margine solventnosti po trenutnim regulatornim zahtevima uključuje samo nekoliko rizika koji su navedeni u Odluci, uglavnom rizike osiguranja (rizik tehničkih rezervi, rizik reosiguranja,...). Ostale rizike bi trebalo proceniti i procene (kvalitativne i kvantitativne) tih rizika bi trebalo da budu predstavljene u okviru ORSA izveštaja kompanije. Na ovaj način kompanija će izdvojiti i rangirati rizike kojima je izložena u svom poslovanju. Ovo je takođe način da kompanije razviju sopstvenu procenu rizika, kvantitativne metode za procenu potrebnog kapitala za rizike, utvrde da li je standardna formula Solventnosti II primenljiva za neke rizike (zato što trenutno to nije regulatorni zahtev) i na taj način se pripreme za implementaciju Solventnosti II.

Izvori

- <https://www.kpmg.com/SG/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/Insurance-Own-Risk-and-Solvency-Assessment.pdf>
- http://catalog.flatworldknowledge.com/bookhub/1?e=baranoff-ch04_s04
- <http://www.cgerisk.com/knowledge-base/risk-assessment/risk-matrices>
- <http://www.nbs.rs/export/sites/default/internet/english/20/osg/governance.pdf>